

TO‘QIMA MATO ISHLAB CHIQRISH UCHUN TANDA TAYYORLASH VA UNI TARANGLIK KO‘RSATKICHLARI TADQIQI

doktarant Jabborov Uralbek Kankel o‘g‘li
t.f.f.d., dots. Doniyorov Bektosh Bahodirovich

Annotatsiya. Maqolada to‘qima to‘qish uchun tanda ipining to‘quv dastgohi eni bo‘yicha taranglik o‘zgarishga bog‘liqligi aniqlanib, diogonal naqshli to‘qima ishlab chiqarish uchun taranglikni o‘zgarish grafigi keltirilgan.

Kalit so‘zlar. Tanda ipi, to‘qima, naqsh, o‘rilish, sarja, taranglik, to‘quv dastgohi, tanda tormozlari, rostlagich, skalo.

Аннотация. В статье определена зависимость натяжения основной нити при ткачестве от ширины ткацкого станка и представлен график изменения натяжения при изготовлении ткани с диагональным узором.

Ключевые слова. нить основы, ткань, узор, переплетения, саржа, натяжение, ткацкий станок, тормоза основы, регулятор, скало.

Abstract. In the article, the dependence of the tension of the warp thread on the width of the weaving loom for fabric weaving is determined, and the graph of the tension change for the production of diagonally patterned fabric is presented.

Keywords. warp thread, fabric, pattern, pattern, twill, tension, weaving loom, warp brakes, adjuster, scale.

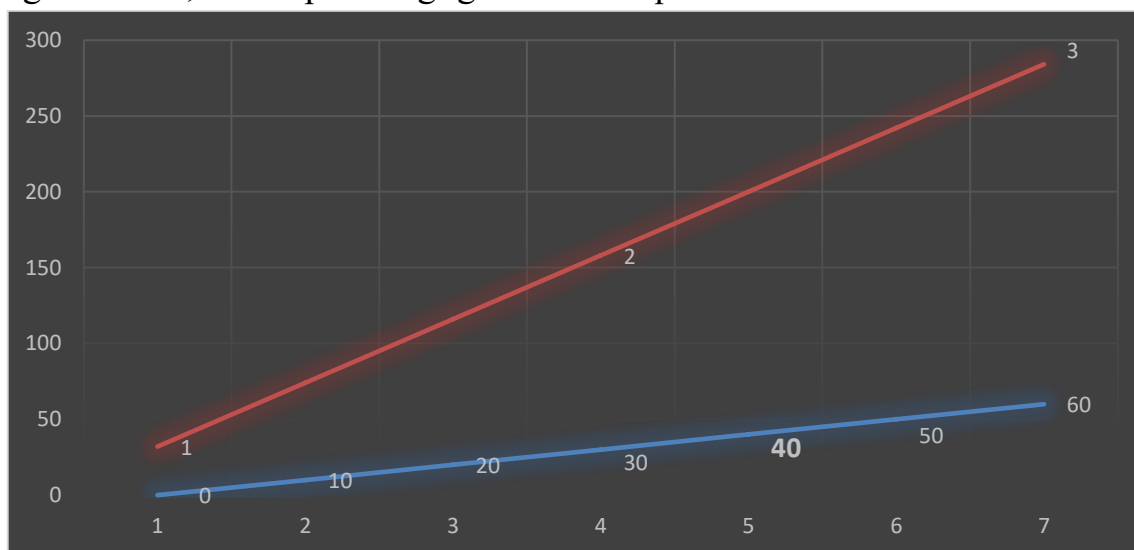
Tadqiqotning maqsadi. To‘qima ishlab chiqarish jarayonida tanda ipining to‘quv dastgohi eni bo‘yicha taranglikning o‘zgarish qiymati.

To‘quv dastgoxida to‘qima to‘qib chiqarish jarayonida xom-ashyo sarfi, iplarning uzilishlari soni va dastgox unumdorligi kabi omillar bevosita tanda ipining taxtlash tarangligiga bog‘liq bo‘lib, to‘qima sifatiga katta ta‘sir qiladi. Amaldagi tanda ipi tarangligini ta‘minlovchi mexanizmlar (tanda tormozlari va rostlagichlari) to‘kuv g‘altagidagi o‘rama diametrini kamayib borishi va dastgoxning bitta ishchi siklda belgilangan tanda ipi tarangligini bir me‘yorda ta‘minlay olmasligi ishlab chikarilayotgan to‘qima sifatiga, uning fizik-mexanik xususiyatlariga va tanda ipi sarfiga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Yuqoridagi omillar to‘quv g‘altagidagi o‘rama diametrining kamayib borishi bilan belgilangan nominal qiymatdan og‘ishi sezilarli miqdorda bo‘ladi. To‘quv dastgoxlarida to‘quvchilik jarayonining texnologik aniqlik darajasini oshirish, ya‘ni texnologik og‘ishlarni muqobillashtirish jarayonni samarali kechishini ta‘minlovchi asosiy ko‘rsatgich hisoblanadi [1].

Tanda ipi tarangligini aktiv nazorat qilish va jarayon davomida doimiyligini ta‘minlash to‘qima sifatini oshirib taranglik bilan bog‘liq nuqsonlarni keskin kamayishiga olib keladi. Barcha to‘quv dastgoxlarida tanda ipi tarangligini belgilangan

uzilishiga bevosita ta'sir qiladi. Dastgoxga taxtlangan to'qimani eni bo'yicha 10 ta zonalarga bo'linib, tanda ipi tarangligi har bir to'qima o'rilishi uchun alohida o'lchandi.

2-rasm. To'quv dastgohida tanda ipining taranglik o'zgarish grafigi.

- 1-Homuzaning o'rta holat momenti;
- 2-Homuzaning hosil bo'lish momenti;
- 3-Arqoq ipini to'qima chetiga jiplashtirish momenti.

O'lchangan ma'lumotlar asosida tanda ipi tarangligini to'quv dastgohi eni bo'yicha o'zgarishga bog'liq holda regressiya tenglamalari aniqlanib, shu qiymatlar asosida tanda ipining taranglik o'zgarishi grafik qiymatlari keltirib o'tilgan. Tanda ipi taranglik o'zgarishi homuzaning uch xil holatida aniqlandi. Bular homuzaning yopiq turgan holati, o'rta holat momenti va homuzaning jiplashtirish jarayonida tanda iplari tarangligini o'zgarishini ko'rish mumkin.

Tanda ipi tarangligi homuza hosil bo'lish paytida kattalashib, arqoq iplari to'qima chetiga jiplashtirish jarayonida o'zining eng yuqori qiymatiga ega bo'ladi, o'rta holat momentida esa taranglik kamayishi ko'rishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlari

1. Doniyorova M. et al. Scientific basis of organization of kinds of weaving enterprises in a new system in Uzbekistan //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing, 2023. – T. 2789. – №. 1.
2. Doniyorov B. B. et al. Bazalt tolasi va uning tarkibiy tuzilmasi //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 4. – C. 379-388.
3. Doniyorova M. A., Sadikova G. Q. Use of Dyed Fiber Yarn for Warp Yarn of Denim Fabrics //Texas Journal of Engineering and Technology. – 2022. – T. 15. – C. 10-13.

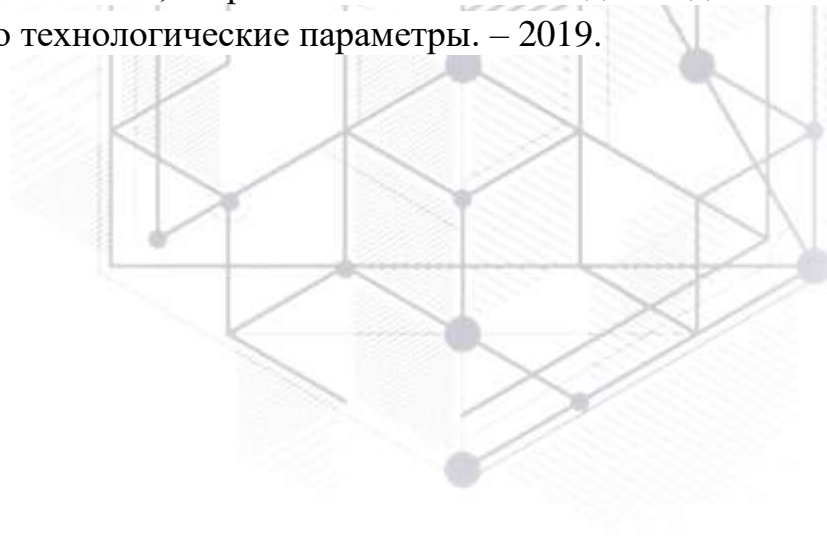
4. Doniyorova M. A., Shamiyev D. B., Doniyorov B. B. Paxta tolali to'quvchilik iplarining texnologik xossalarini tadqiq qilish //Экономика и социум. – 2022. – №. 7 (98). – С. 45-51.

5. E.Alimboyev, Sh.R.Davirov “O‘zbekiston to‘qimachilik sanoati maxsulotlari va ularni ishlab chiqarish texnologiyasi”, Toshkent, 2002

6. Пирматов А. П., Матисмаилов С. Л., Саломов А. А. сравнительный анализ влияния параметров заправки гребнечесальной машины на качество гребенной ленты //Advances in Science and Technology. – 2019. – S. 52-54.

7. Жабборов У. К., Сиддиқов П. С. Создание нового узора переплетения с помощью методом координат //приоритетные направления научных исследований. анализ, управление, перспективы. – 2020. – С. 44-48.

8. Мусаев Н. М., Каримов С. Влияние вида соединения двухслойного трикотажа на его технологические параметры. – 2019.

JizPI